

Van : college van burgemeester en wethouders

Datum : 31 maart 2020

Portefeuillehouder(s) : Wethouder De Weger

Portefeuille(s) : WMO

Contactpersoon : A.M. de Leeuw

Tel.nr. : 8281

E-mailadres : leeuw.a@woerden.nl

Onderwerp:

Eenzaamheid, aanpak in Woerden

Kennisnemen van:

De aanpak (voorkomen en verminderen) van eenzaamheid in Woerden.

Inleiding:

Aanleiding

Het Rijk wil de samenleving bewust maken van de betekenis van eenzaamheid en wil eenzaamheid in Nederland terugdringen. Daarvoor zijn programma's in het leven geroepen zoals de Nationale Coalitie tegen Eenzaamheid en Eén tegen Eenzaamheid. In Woerden laten we ons hierdoor inspireren en besteden we in veel van wat we doen, impliciet of expliciet, aandacht aan (het voorkomen en verminderen van) eenzaamheid. Over de Woerdense aanpak wil het college de gemeenteraad graag informeren in deze raadsinformatiebrief.

Eenzaamheid, inleiding

Inwoners van Woerden zijn minder eenzaam dan het gemiddelde van de regio. Veel inwoners geven aan dat ze genoeg mensen hebben om op terug te vallen, mensen te hebben die ze (volledig) kunnen vertrouwen en nauw verbonden te zijn met mensen.

Uit de cijfers van de GGD regio Utrecht (2016, gepubliceerd in 2017) blijkt dat het percentage volwassenen met ernstige eenzaamheid significant lager is dan dat in de provincie Utrecht en in Nederland. De cijfers van de volwassenen zijn bovendien gedaald ten opzichte van die in 2012.

Bij 65plussers is het positieve verschil met de regio kleiner en is er juist sprake van toename van eenzaamheid ten opzichte van 2012.

Nieuwe cijfers over eenzaamheid bij volwassenen en senioren worden in 2021 bekend gemaakt. Over eenzaamheid bij jongeren zijn geen recente cijfers. Deze komen medio dit jaar beschikbaar.

In Woerden herkennen we eenzaamheid als een belangrijk maatschappelijk vraagstuk. We willen dat eenzaamheid niet groeit en uiteraard liever nog afneemt.

We zien ook de verwevenheid van het thema eenzaamheid met andere onderwerpen waar we aandacht voor hebben: inwoners die langer thuis wonen, (ondersteuning van) mantelzorgers, inwoners met dementie, mensen in kwetsbare positie zoals het hebben van een migratieachtergrond, mensen met lage opleiding en laag inkomen.

We zetten in op het voorkomen en verminderen van eenzaamheid op diverse manieren, passend bij verschillende doelgroepen. Het vraagt om een duurzame aanpak, om volharding en om maatwerk. En niet te vergeten om samenwerking. We prijzen ons gelukkig met een sterke lokale samenleving en gaan daar nog meer op in zetten door het sociaal werken in de wijk.

Wat verstaan we onder eenzaamheid?

Er zijn verschillende definities van eenzaamheid. Vaak wordt de volgende definitie gehanteerd: 'Het subjectief ervaren van een onplezierig of ontoelaatbaar gemis aan (kwaliteit van) bepaalde sociale relaties. Het kan zijn dat het aantal contacten dat men heeft met andere mensen geringer is dan men wenst. Het kan ook zijn dat de kwaliteit van de gerealiseerde relaties achterblijft bij de wensen'.

Vaak wordt onderscheid gemaakt tussen emotionele eenzaamheid en sociale eenzaamheid:

Emotionele eenzaamheid ontstaat bij een sterk gemis door de afwezigheid van een intieme relatie, een emotioneel hechte band met een partner, familielid of een hartsvriend(in) en kan bijvoorbeeld ontstaan na het verlies van een partner.

Sociale eenzaamheid is gekoppeld aan het gemis van betekenisvolle relaties met een bredere groep van mensen om je heen, zoals kennissen, collega's, buurtgenoten, mensen met dezelfde belangstelling, mensen om samen een hobby mee uit te voeren.

Beschermende factoren tegen eenzaamheid zijn het hebben van een paar belangrijke relaties, het hebben/ontwikkelen van een divers netwerk (en dat onderhouden), het uitvoeren van betekenisvolle activiteiten, het ervaren van zingeving en financiële middelen.

Als lokale gemeenschap kunnen we vooral bijdragen aan het voorkomen en het verminderen van de sociale eenzaamheid. Oplossingsrichtingen zoeken we in de hiervoor genoemde factoren.

Kernboodschap:

Wat doen we in Woerden?

We willen dat alle inwoners in Woerden zo goed mogelijk mee kunnen doen, in hun eigen woonomgeving. Als inwoners elkaar weten te vinden kunnen zij elkaar ondersteunen en elkaar ontmoeten en zo bouwen aan een buurt waar men elkaar kent (Maatschappelijke Agenda 2019-2022). We bevorderen de samenwerking en zorgen voor een coördinerende rol om vrijwilligersorganisaties, de zorg en voorliggende voorzieningen samen zo goed mogelijk te laten aansluiten op de leefwereld van de inwoner (Programmabegroting 2020-2023).

Formele en informele organisaties activeren en ondersteunen inwoners om hun sociale netwerk te versterken (afspraken hierover zijn/worden vastgelegd in subsidiebeschikkingen).

De recent aangestelde buurtverbinders gaan een belangrijke rol spelen.

In de afgelopen jaren hebben we in de samenwerking met maatschappelijke partners heel wat opgebouwd. Voorbeelden daarvan zijn:

- De gemeente subsidieert veel organisaties die met vrijwillige inzet diensten bieden die direct of indirect eenzaamheid kunnen verminderen: Nederlandse Patiënten Vereniging, Stichting Ontmoeting, Handje Helpen, Inloophuis met leven met kanker, Inloophuis 't Centrum, het Alzheimercafé, Stichting Slachtofferhulp, Stichting Present, Buurtgezinnen. Deze organisaties zijn aangesloten bij het Netwerk Informele Ondersteuning (NIO), het netwerk informele ondersteuning. Activiteiten zijn bijvoorbeeld Samen eten, Op de koffie, de telefooncirkel, het zoeken naar maatjes. Deze organisaties worden ondersteund door Hart voor Woerden, de opvolger van Welzijn Woerden.
- De gemeente subsidieert Automaatje en Stichting Thuishuis, die veel ouderen bereikt met de Thuisbezoeken en de mobiliteit van ouderen stimuleert. Een succes is de Thuisbus die inwoners in de wijken en kernen opzoekt en vorig jaar werd vereerd met een bezoek van minister De Jonge.
- In 2019 werd door het NIO een Meet&Greet georganiseerd over het onderwerp

eenzaamheid. Uit de grote opkomst blijkt de belangstelling voor dit thema. Ter plekke hebben veel organisaties zich gemeld om een bijdrage te leveren aan het programma van de Week tegen de Eenzaamheid. Dat werd gecoördineerd door de Stichting Thuishuis en leverde een groot overzicht van ontmoetingsactiviteiten op.

- De gemeente is initiatiefnemer van interventies die ook in te zetten zijn voor het verminderen of voorkomen van eenzaamheid: *Welzijn op Recept*, *Bewegen op Recept*, *Valpreventie*. Deze aanpakken zijn op kleine schaal gestart en breiden zich uit over de hele gemeente. Via *Welzijn op Recept* is maatwerk mogelijk, aansluitend bij de specifieke behoefte van een inwoner. *Bewegen op Recept* is een mooi voorbeeld van een eenvoudige en laagdrempelige voorziening; gestart voor mensen die om gezondheidsredenen meer zouden moeten bewegen maar ook werkzaam tegen eenzaamheid: wandelgroepen waar mensen elkaar wekelijks treffen (momenteel 6, in 2020 zullen er 9 zijn). *Valpreventie* bevordert de mobiliteit en daardoor het meedoen van inwoners.
- De gemeente ondersteunt mantelzorgers. Bij hen ligt eenzaamheid op de loer, zij hebben immers weinig gelegenheid en energie over om hun sociale contacten te onderhouden. De mantelzorgconsulent die eerder werkte vanuit de welzijnsorganisatie maakt nu deel uit van het team van WoerdenWijzer en versterkt het consulententeam met haar specifieke kennis.
- Veel andere dan de hier genoemde maatschappelijke organisaties dragen bij aan het voorkomen en verminderen van eenzaamheid: de kerken, De Zonnebloem, de ouderenbonden.
- Ook de eerstelijns organisatie Kwadraad, gesubsidieerd door de gemeente heeft, naast de ondersteuning op casusniveau, een aanbod dat helpt eenzaamheid te voorkomen, bv het echtscheidingscafé, relatietraining.

De gemeente zit in een proces van herijking van de subsidies in het sociaal domein. Eén van de doelen daarvan is dat het aanbod vrijwillige inzet nog beter aansluit op de (huidige) behoefte van de inwoners.

In veel activiteiten en aanbod is voorkomen en verminderen van eenzaamheid niet het eerste doel maar zijn de effecten op dit gebied wel degelijk van invloed op dit thema. Voorbeelden zijn de inkomensondersteuning, het vergroten van digitale vaardigheden, taalverwerving door statushouders, taalhulp voor laaggeletterden.

Het bouwen aan een dementievriendelijke lokale samenleving heeft eveneens een relatie met het voorkomen van eenzaamheid.

Wat zijn nieuwe ontwikkelingen?

- We zijn gestart met *casemanagement*. Daardoor krijgen inwoners die ondersteuning nodig hebben en onvoldoende eigen regie hebben één aanspreekpunt. De casemanager heeft aandacht voor de factor 'sociale contacten / sociaal isolement' in de leefwereld van de inwoner en staat in nauwe verbinding met o.a. de welzijnscoach, mantelzorgondersteuner, de dementieconsulent.
- We versterken het *gebiedsgericht werken door de opgave Sociaal Werken in de Wijk*. Door het verbinden van inwoners, professionele partijen en vrijwilligers ontstaat meer samenhang en ontstaan kansen voor het versterken van de leefbaarheid. Voorkomen van eenzaamheid is een aspect van leefbaarheid. Binnen het Sociaal Werken in de Wijk zijn er buurtverbinders en komen 'Huizen van...'. De buurtverbinders (van Buurtwerk) activeren inwoners en ondersteunen inwonersactiviteiten. In de 'Huizen van...' zullen ontmoeting, welzijn, eenvoudige zorg, ondersteuning, talentontwikkeling, leren en een zinvolle dagbesteding logisch samen komen. Er is veel ruimte voor ontmoeting op koffieochtenden en gezamenlijke maaltijden, maar ook tijdens creatieve cursussen en beweegactiviteiten. Deze vinden plaats in het dorps huis Harmelen, De Plint en wijkcentrum Molenvliet, maar ook op andere plekken zoals de Bibliotheek in het centrum van Woerden, De Cope in Kamerik of bij Welzijn Zegveld.

- We gaan ons actiever bezighouden met *woonvormen*, we faciliteren aanbieders/investeerders van woonvormen die in onze gemeente een goede aanvulling zijn. We vinden het belangrijk dat er woonvormen komen die het inwoners makkelijk maken om contacten te leggen, samen actief te zijn en verbonden met de omgeving/wijk/dorp. De raad is in januari jl. geïnformeerd via de Jaarbrief Wonen.
- De lokale ouderenbond KBO/PCOB was, in samenwerking met de landelijke organisatie en de gemeente, voornemens om in april een bijeenkomst over Vitaal ouder worden te organiseren. Er worden dialooggesprekken gevoerd tussen ouderen en lokale organisaties over voorbereiding op het ouder worden. Het thema is sociale verbondenheid en mobiliteit. De bijeenkomst is in verband met de uitbraak van Covid-19 uitgesteld.

Financiën:

Omdat er geen duidelijke afbakening is van activiteiten en aanpak die gericht zijn op voorkomen en verminderen van eenzaamheid is het niet eenvoudig om de kosten daarvan te kwantificeren.

Om een beeld te geven van de financiële inspanningen van de gemeente: aan de organisaties genoemd in de eerste 2 opsommingstekens bij 'wat doen we in Woerden' (de organisaties die met vrijwillige inzet diensten bieden) draagt de gemeente via subsidies ongeveer € 950.000 bij.

Vervolg:

Er zijn veel mogelijkheden in Woerden om elkaar te ontmoeten en daarin gefaciliteerd te worden, bijvoorbeeld middels vervoer. Niet iedereen kent de mogelijkheden. De communicatie hierover is een actiepunt.

Niet iedere inwoner maakt gebruik van ontmoetingsmogelijkheden; soms is de drempel te hoog of sluiten de mogelijkheden niet aan op de behoefte van de individuele inwoner. Dan is maatwerk nodig die onder andere door de welzijnsconsulent van WoerdenWijzer wordt geboden of door de gesubsidieerde organisaties.

In Woerden hebben we een sterk voorveld en veel vrijwilligers, we hebben goede ondersteunings- en coördinatiemogelijkheden, waar de gemeente deel van uitmaakt. In de huidige periode van aangepast leven en werken als gevolg van Covid-19 zien we dat deze organisaties in contact met elkaar en met de gemeente samen optrekken bij ondersteuning van kwetsbare inwoners. Hart voor Woerden en Buurtwerk ondersteunen en coördineren de vele initiatieven die ontstaan in de samenleving.

Van de ervaringen van deze periode zullen we leren hoe we de inzet op het voorkomen en verminderen van eenzaamheid kunnen optimaliseren.

Tot slot: signaleren en bespreekbaar maken is (in normale tijden) niet makkelijk. Vorig jaar is daarom een workshop over het signaleren van eenzaamheid georganiseerd voor vrijwilligers.

Dit soort ondersteuning, communicatie over mogelijke ontmoetingsactiviteiten en maatwerk zullen onderdeel blijven uitmaken van een duurzame aanpak.

Bijlagen:

geen

De secretaris,

drs. M.H.J. van Kruisbergen MBA

De burgemeester,

V.J.H. Molkenboer

